

KSIĘGA POWTÓRZONEGO PRAWA W PÓŹNIEJSZYCH PISMACH

Tekst przewodni: Pwt 10,15.

Zakres studium: 2 Krl 22; Ne 9,6.16.21.35-37; Jr 7,1-7; Ps 148,4; Jr 29,13; Mi 6,1-8; Dn 9,1-19.

Część I: Przegląd

Jako pierwsza część biblijnego objawienia, *Tora*, czyli *Pięcioksiąg Mojżeszowych*, powinna być tą częścią *Biblii*, która będzie najczęściej cytowana w późniejszych pismach. *Księga Rodzaju*, z jej opisami stworzenia nieba i Ziemi, historii wieży Babel, a zwłaszcza historii patriarchów i Józefa, pozostawała żywo w pamięci Izraelitów, proroków i psalmistów. Podobnie inne księgi *Pięcioksięgu* - *Księga Wyjścia*, *Księga Kapłańska* i *Księga Liczb* - także były obecne w nabożeństwie i inspirowały rozmyślania kapłanów, królów i proroków. W tym tygodniu przyjrzymy się uważnie *Księdze Powtórzonego Prawa*, która wywarła większy wpływ niż jakakolwiek inna księga na duchowe dzieje Izraelitów. Ponieważ *Księga Powtórzonego Prawa* przypominała Izraelitom o prawie Bożym, pozostawała najważniejszym odniesieniem przy inicjowaniu reform czy napominaniu ludu odchodzącego od wskazań prawa Bożego.

W naszym studium obecności *Księgi Powtórzonego Prawa* w późniejszych pismach odkrywamy na nowo znane tematy, które zostaną odświeżone i przeorientowane stosownie do historycznego kontekstu, aby uczynić „dawne ścieżki” użytecznymi.

Tematy lekcji

- **Reformacja Jozjasza.** Lekcje z dokonań wiernego przywódcy.
- **Modlitwa Nehemiasza.** Więcej głębszych prawd opartych na ożywieniu i reformacji.
- **Modlitwa Daniela.** Żal z powodu straty.
- **Religia Micheasza.** O znaczeniu prawdziwej religii.

Część II: Komentarz

Reformacja Jozjasza

Radykalny powrót do prawa Bożego wynikał przede wszystkim z charakteru Jozjasza i jego głębokiej pobożności. Nigdy wcześniej w historii Izraela nie było króla, który byłby tak bliski ideału *Tory*. Bożki nagromadzone przez jego poprzedników zostały „doszczętnie zniszczone” przez Jozjasza, zgodnie z nakazem *Księgi Powtórzonego Prawa* (Pwt 12,2-3). Tak więc Bóg błogosławił panowanie Jozjasza (639-608 p.n.e.), które trwało ponad trzydzieści lat i było znacznie dłuższe niż panowania jego poprzedników. Jozjasz miał zaledwie osiem lat, kiedy został królem. W dwunastym roku swojego panowania podjął swoją pierwszą formalną decyzję, która dotyczyła odbudowy świątyni w Jerozolimie, a więc czegoś, co stanowiło sedno *Księgi Powtórzonego Prawa* (Pwt 12,1-7). Dzieło odrodzenia rozpoczęte przez Jozjasza miało przywrócić cały system religijny.

Świątynia w Jerozolimie została naprawiona i oczyszczona. Wszystkie kanaanejskie i asyryjskie bożki zostały usunięte. Cały kraj składając dary włączył się w odbudowę. W osiemnastym roku panowania Jozjasz podjął kolejny etap reformacji. Tym razem dotyczyła ona nie tylko rytuałów, ale miała zdecydowanie duchowy charakter. Kiedy król zapytał arcykapłan Chilkiasza o postęp odbudowy świątyni, Chilkiasz doniósł królowi o odkryciu „księgi Prawa w świątyni Pańskiej” (2 Krl 22,8 BT). Rękopis napisany przez Mojżesza został przekazany Szafanowi, królewskiemu skrybie, a ten odczytał księgę królowi. Zgodnie ze sprawozdaniem, kiedy król usłyszał słowa tej księgi, był głęboko poruszony, gdyż zrozumiał, że księga ta zapowiada gniew Boży i przekleństwa. Król rozdarł swoje szaty na znak szerszej skruchy i polecił kapłanom i innym urzędnikom dworskim zasięgnąć rady prorokini Chuldy. Jest to jeden z rzadkich przykładów tego, jak król poszukiwał u proroka rozwiązania problemu. Szereg wskazówek sugeruje, że owa „księga Prawa” była *Księgą Powtórzonego Prawa*, w której użyte są te same słowa (por. Pwt 31,24-26). Rozdziałami, które najbardziej zaniepokoiły króla były przypuszczalnie Pwt 28-29, w których przedstawione są dwie drogi - droga życia i droga śmierci - oraz towarzyszące im błogosławieństwa i przekleństwa jako warunki przymierza. W księdze tej występuje także nawiązanie do gniewu Pana (Pwt 29,20), a także wezwanie skierowane przez Mojżesza do Izraelitów, by wybrali właściwą drogę (Pwt 28,13).

Król Jozjasz był wstrząśnięty. Kiedy tylko dokończono czytania księgi, Jozjasz zrozumiał powagę sytuacji i natychmiast podjął reformację, która wykraczała poza środki kultyczne i przerodziła się w wielkie duchowe ożywienie w całym kraju. Jozjasz potwierdził Jerozolimę jako ośrodek religijny, ale jego reformacja rozszerzyła się daleko poza granice Judy, na północne królestwo izraelskie. Jozjasz osobiście udał się na północ, do Betelu. Dzięki *Księdze Powtórzonego Prawa* król Jozjasz był w stanie przyczynić się do duchowej jedności narodu i osiągnąć coś, czego żaden inny król przed nim nie zdołał dokonać.

Pytanie do omówienia i przemyślenia: Jakimi metodami posłużył się Jozjasz, by uporać się z problemem podziałów w swoim ludzie? Jaka była osobista postawa Jozjasza wzywającego lud do skruchy?

Modlitwa Nehemiasza

Podobnie jak reformacja Jozjasza, reformacja Nehemiasza także wynikała z czytania Słowa Bożego. Także w tym przypadku przeczytano „księgę Prawa” (Ne 9,3 BT), w podobnym duchowym kontekście usilnej potrzeby skruchy (Ne 9,1-2). Specjalne zgromadzenie i post ogłoszono „dwudziestego czwartego dnia tego [siódmego] miesiąca” (Ne 9,1; por. Ne 8,14). Działo się to w okresie, w którym przypadał Dzień Pojednania i następujące po nim Święto Namiotów, obejmujące „ósmą dzień” uctowania (dwudziesty trzeci dzień siódmego miesiąca), w którym odbywało się przepisowe zgromadzenie kończące święto (por. Ne 8,18; Kpł 23,39).

Modlitwa Nehemiasza jest pełna odwołań do *Księgi Powtórzonego Prawa*. Zaczyna się od błogosławieństwa i przywołania Stwórcy, który jest „wzniosły ponad wszelkie błogosławieństwo” (Ne 9,5; por. Pwt 6,4), stworzył „niebiosa niebios” (Ne 9,6), co oznacza najwyższe miejsce we wszechświecie, siedzibę Boga, w której mieszkają aniołowie Boży, „zastęp niebios” oddający Mu cześć (Pwt 10,14; por. 1 Krl 8,27). Dalej w modlitwie Nehemiasz wspomina przymierze, zasadniczy temat, wokół którego zbudowana jest *Księga Powtórzonego Prawa*, a także dokonania Boga dla Izraelitów - jak troszczył się o nich w czasie czterdziestoletniego pobytu na pustyni (Ne 9,21; por. Pwt 2,7; 8,4; 29,5), choć byli upartym i buntowniczym ludem twardego karku (Ne 9,16; por. Pwt 1,26-33; 31,27). Nie okazywali oni skruchy z powodu ich złych uczynków (Ne 9,35; por. Pwt 28,45-47). Nehemiasz biada nad tym, że lud Boży zbiera plon nieposłuszeństwa w postaci przekleństw przymierza (Ne 9,35-37; por. Pwt 28,47-48).

Nehemiasz kończy swoją modlitwę myślą o tajemnicy przymierza. Hebrajskie wyrażenie *ubekol zo 't*, które rozpoczyna ostatnie zdanie modlitwy, przetłumaczone w *Biblii warszawskiej* jako „przeto”, jest idiomem oznaczającym „a jednak”. Nehemiasz rozmyśla nad paradoksem przymierza zawartego mimo win królów, książąt i kapłanów (Ne 9,34.37).

Pytanie do przemyślenia: Dlaczego siedziba Boga została nazwana „niebiosami niebios”? Dlaczego Nehemiasz zaczyna od odwołania się do Boga-Stwórcy i oddawania Mu cześć przez niebiańskie zastępy?

Modlitwa Daniela

Podobnie jak Jozjasz i Nehemiasz, prorok Daniel, który podobnie pościł i modlił się, czytał „prawo Mojżesza” i modlił się w kwestii nieszczęścia, które spadło na lud Boży wskutek niewierności wobec Boga (Dn 9,13; por. Pwt 28,15-68).

Religia Micheasza

Podobnie jak Mojżesz, Micheasz rozpoczął swoją mowę zdaniem zmuszającym do myślenia: „Oznajmiono ci, człowiecze, co jest dobre i czego Pan żąda od ciebie” (Mi 6,8; por. Pwt 10,12). To zdanie wskazuje jeden z najważniejszych aspektów religii. Jak człowiek może przyjść do Boga i odpowiedzieć na Jego oczekiwania? Tradycyjna odpowiedź to: ofiary, cenne dary i dobre uczynki dla Boga. Jednak odpowiedź Micheasza, podobnie jak odpowiedź Mojżesza, nie dotyczy takich zewnętrznych darów ze strony czciciela, „tylko (...) wypełniania prawa” i „okazywania miłości bratniej” wobec potrzebujących ludzi (Mi 6,8). Micheasz powtarza słowa *Księgi Powtórzonego Prawa*. Wyrażenie „wypełniać prawo” i kluczowe słowo „miłość” występują w obu tekstach. Micheasz nie twierdzi, że ofiary i dary są złe, ale wszelkie przejawy religijności bez właściwej więzi z Bogiem i bliźnimi są bezwartościowe.

Pytanie do omówienia i przemyślenia: Według przykładów Jozjasza, Nehemiasza i Daniela, co jest najważniejszym wymogiem, aby rozpocząć proces skruchy? Dlaczego konsultacja z prorokiem (Mojżeszem, Chuldą, Jeremiaszem itd.) była konieczna, by doprowadzić lud do skruchy i otrzymać Boże błogosławieństwa?

Część III: Zastosowanie

Podziały

Jesteś liderem zborowym i cierpisz widząc rozłam w waszej społeczności. Wybierz jedną z następujących opcji:

- Stajesz po stronie jednej z grup przeciwko drugiej i oskarżasz przeciwników, że są w błędzie.
- Wysłuchujesz obu grup i uznajesz, że obie mają rację, a potem pomagasz każdej grupie dostrzec racje drugiej grupy.
- Uświadamiasz sobie, że jesteś częścią problemów swojej społeczności i wzywasz obie grupy do modlitwy i rozważenia, czy może obie strony nie mają racji.

Zbór

Jak powinieneś reagować na te przejawy życia zboru, w których nie respektuje on światła otrzymanego od Boga? Jaka jest najlepsza droga do reformacji? Jakie zasady możemy zaczerpnąć z tej lekcji i zastosować w naszych zborach?